

Asia: VN/36693/2023

Lausuntopyyntö Suomen kyberturvallisuusstrategiasta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kyberturvallisuus on tärkeää, ja liittyy nykypäivänä vahvasti kokonaisturvallisuuteen sekä hyvinvointiin. Kuten strategiassa todetaan, kyberturvallisuuden tulisi kuulua kansalaistaitoihin ja vastuulliseen kansalaisuuteen. Samalla julkisten toimijoiden on varmistettava edellytykset sille, että kaikki voivat kyberturvallisuutta omalla toiminnallaan edistää.

Monimuotoiset perheet -verkosto muistuttaa, että kansalaisilla ja perheillä on erilaiset valmiudet ymmärtää ja omaksua kyberturvallisuustietoa, sekä huolehtia omasta kyberturvallisuudestaan. Esimerkiksi heikossa sosio-ekonomisessa asemassa tai haastavassa elämäntilanteessa, kuten perhekriisissä, voi kyberturvallisuuttaan olla vaikeaa varmistaa. Tämän vuoksi tulisi huolehtia siitä, että kyberturvallisuuden edistäminen on helppoa, matalilla kynnyksillä saavutettavaa ja erityisesti elämän kriisitilanteet kattavaa.

Kyberturvallisuus on erittäin tärkeää esimerkiksi sosiaalihuollon, lastensuojelun ja terveydenhuollon järjestelmissä sekä rekistereissä, jotka sisältävät ihmisistä mahdollisesti syrjinnälle altistavaa tai muilla tavoin arkaluontoista tietoa, kuten tietoa seksuaali- tai sukupuolivähemmistöön kuulumisesta, maahanmuuttotaustasta tai kaksoiskansalaisuudesta. Kyberturvallisuus liittyy myös siihen, että tietoja kerätään ja säilytetään vain aitoon tarpeeseen, tietoturvasta huolehditaan ja esimerkiksi rekisteritiedon tutkimuskäyttö perustuu korkeaan eettiseen harkintaan. Tietoturva ja kyberturvallisuus ei voi jäädä asiakkaan itsensä aktiivisuuden ja ostopalveluiden varaan.

Suomen kyberturvallisuusstrategiassa tulisi paremmin korostaa perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista, myös lasten oikeuksia, varmistuen että ne ovat kaiken tiedonkäsittelyn ja turvallisuuden edistämisen pohja. Kyberuhkien ehkäisy ja torjuminen ei voi perustua syrjintään tai ennakkoluuloihin, ja esimerkiksi vähemmistöjen, ulkomailla syntyneiden ja kaksoiskansalaisten oikeuksiin on kiinnitettävä vahvasti huomiota kyberturvallisuutta edistettäessä.

On tärkeää, että vanhemmat ja perheet saavat elämäntilanteestaan ja perhemuodostaan riippumatta riittävästi tukea kyberturvallisuuteen. Peruspalveluiden tulee tukea kyberturvallisuusosaamista. Perheiden, vanhempien ja lasten kanssa työskentelevien ammattilaisten osaaminen tietoturva- ja kyberturvallisuudesta, ja sen neuvomisessa tarvittaessa, tulee varmistaa. Vanhempien tulee myös pystyä luottamaan siihen, että lapsille ja nuorille suunnatut tuotteet, laitteet ja palvelut on sekä etukäteis- että jälkivalvonnalla varmistettu kyberturvallisiksi käyttöä.

Mitä suuremmissa palvelutarpeissa perhe on, sitä enemmän he myös kohtaavat kyberturvallisuusriskejä. Esimerkiksi erotilanteet ja perheenjäsenen kuoleman jälkeinen byrokratia edellyttävät paljon erilaisten tietojen keräämistä ja välittämistä eri tahoilta, samalla kun henkilö ei vaikean elämäntilanteen vuoksi välttämättä ole täysin toimintakykyinen. Tällaiset riskitilanteet tuleekin selkeästi tunnistaa systemaattisesti ehkäisten kyberturvallisuusriskejä.

Kuten strategiassa todetaan, kyberturvallisuus edellyttää myös yhteiskunnallista luottamusta. Riskikäyttäytymistä ennaltaehkäistään parhaiten varmistamalla yhteiskunnan riittävä tuki ja palvelut, erityisesti lapsille ja nuorille turvalliseen kasvuun ja kehitykseen. Tähän kokonaisuuteen liittyvät niin riittävä sosiaaliturva, varhaiskasvatus ja koulu, sosiaalihuolto ja lastensuojelu kuin päihdepolitiikkakin.

Strategiassa nostetaan esiin järjestöjen ja kansalaisyhteiskunnan panoksen merkitys kyberturvallisuudelle. Järjestöt lisäävät tutkitusti yhteiskunnallista luottamusta ja kokonaisturvallisuutta, sekä ennaltaehkäisevät ongelmia. Strategian tilannekuvassa olisi tärkeää huomioida, että tätä panosta, kuten myös julkisen sektorin panoksia, uhkaavat suuret ja nopeat julkisen rahoituksen leikkaukset.

Kolu Emma
Monimuotoiset perheet -verkosto